

Yritysvastuudirektiivin kansallinen täytäntöönpano

12.9.2024

Erityisasiantuntija Laura Pätsi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

EU:n yritysvastuusäätelyn tavoitteet

- Trendi 2020-luvulla yritys vastuun oikeudellisen säätelyn lisääntyminen EU:ssa
- Lisätä ihmisoikeuksien kunnioittamista ja ympäristönsuojelua
- Luoda unionissa toimiville yrityksille tasavertainen kilpailukenttä
- Välttää eri jäsenmaiden irrallisesta säätelystä aiheutuvaa säätelykentän pirstaloitumista
- Komission mukaan yritysten vapaaehtoiset toimet eivät ole johtaneet riittäviin parannuksiin yritysten haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten osalta

Yritysvastuudirektiivi pähkinäkuoressa

- Yritysvastuudirektiivi astui voimaan 25.7.2024
- Tavoitteena on edistää yritysten kestäväää ja vastuullista toimintaa. Uusilla säännöillä varmistetaan, että yritykset tunnistavat toimintansa haitalliset ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset ja puuttuvat niihin.
- Sisältää kahden vuoden täytäntöönpanoajan, eli jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset kansallisesti voimaan viimeistään 26.7.2026
- Direktiiviä sovelletaan 26.7.2027 alkaen ja soveltaminen etenee portaittain:
  - Kolmen vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta (2027) velvoitteet koskevat yrityksiä, joilla on 5000 työntekijää ja 1,5 miljardin euron liikevaihto. (Suomessa n. 5 yritystä)
  - Neljän vuoden kuluttua voimaantulosta (2028) velvoitteet koskevat yrityksiä, joilla on 3000 työntekijää ja 900 miljoonan euron liikevaihto. (Suomessa n. 20 yritystä)
  - Viiden vuoden kuluttua (2029) velvoitteet koskevat yrityksiä, joilla on 1000 työntekijää ja 450 miljoonan euron liikevaihto. (Suomessa n. 70 yritystä, EU:ssa n. 6 000)

Keskeiset asianmukaisen huolellisuuden velvoitteet

Yritysten täytyy:

- sisällyttää huolellisuusvelvoite toimintaperiaatteisiinsa ja riskienhallintajärjestelmiinsä;
- tunnistaa, arvioida ja tarvittaessa priorisoida tosiasialliset tai mahdolliset haitalliset vaikutukset;
- ehkäistä, lievittää ja lopettaa haitalliset vaikutukset sekä minimoida niiden laajuus;
- tarjota korjaavia toimenpiteitä aiheutettujen vaikutusten osalta;
- seurata huolellisuusvelvoitetta koskevien toimenpiteiden tehokkuutta;
- viestiä ja raportoida huolellisuusvelvoitetta koskevista toimenpiteistään (ei sovelleta yrityksiin, joihin sovelletaan kestävyysraportointia).

Kuva: TEM 2019

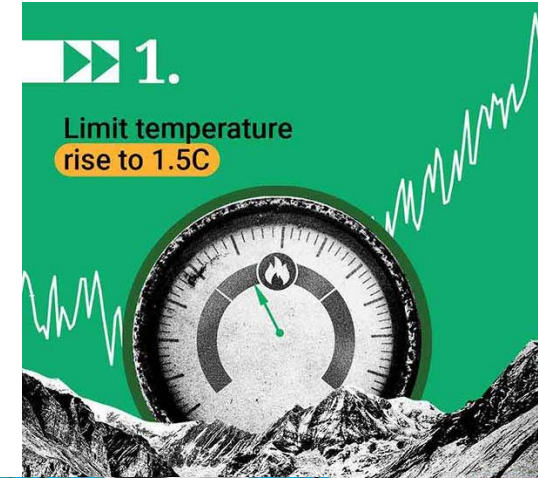
Haitallinen vaikutus = toimi tai toimimattomuus vähentää tai poistaa henkilön mahdollisuuden nauttia oikeuksistaan.

Muut velvoitteet

Yritysten täytyy:

- perustaa ilmoituskanava sidosryhmille haitallisista vaikutuksista ilmoittamista varten;
- tehdä mielekästä yhteistyötä sidosryhmien kanssa;
- hyväksyä ja toteuttaa ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma, jolla pyritään varmistamaan, että yrityksen liiketoimintamalli ja -strategia sopivat yhteen niiden tavoitteiden kanssa, jotka koskevat kestävään talouteen siirtymistä, ilmaston lämpenemisen rajoittamista 1,5 celsiusasteeseen Pariisin sopimuksen mukaisesti sekä ilmastoneutraaliuden saavuttamista eurooppalaisen ilmastolain mukaisesti.

Haitallisten vaikutusten määrittelemine

- Haitallisia vaikutuksia ovat erityisesti ihmisoikeuksiin liittyvät ongelmat, kuten pakkotyö, lapsityövoima, riittämätön työterveys ja -turvallisuus, työntekijöiden riisto sekä ympäristöön liittyvät, kuten **ympäristön pilaantuminen, maaperän huonontuminen, veden tai ilman pilaantuminen, liiallinen vedenkulutus, haitalliset päästöt ja merkittävät haitat ekosysteemipalveluille.**
  - Näitä kieltoja ja velvoitteita olisi tulkittava ja sovellettava kv oikeuden ja SEUT 191 vahvistettujen unionin ympäristölainsäädännön yleisten periaatteiden mukaisesti
- **Haitalliset vaikutukset** ja yritysten velvoitteet **määräytyvät direktiivin liitteessä mainittujen kansainvälisten sopimusten perusteella**; näihin kuuluvat keskeisten ihmisoikeus- ja ympäristösopimusten lisäksi mm. ILO:n ns. ydinsopimukset.
- Liitteessä mainittuja ympäristösopimuksia mm.: CITES, Minamatan yleissopimus, Tukholman sopimus, Rotterdamin yleissopimus, Baselin yleissopimus, maailmanperintösopimus, Ramsarin yleissopimus, Marpol 73/78 yleissopimus, UNCLOS

Seuraamukset

Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on säädettävä ainakin seuraavista:

- **Hallinnolliset seuraamukset:** seuraamusmaksut perustuvat yrityksen maailmanlaajuiseen nettoliikevaihtoon, seuraamusten enimmäismäärä väh. 5 % maailmanlaajuisesta nettoliikevaihdosta;
- **Siviilioikeudellinen vahingonkorvausvastuu:** yritys voidaan saattaa korvausvastuuseen luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle aiheutuneesta vahingosta, jos yritys on tahallaan tai tuottamuksellisesti jättänyt noudattamatta velvoitteita

Aikataulu

- Kahden vuoden täytäntöönpanoaika 26.7.2026 asti, soveltaminen ensimmäisiin yrityksiin 26.7.2027 alkaen
- Kansallinen valmistelu (ml. hallituksen esityksen käsittely eduskunnassa) tulee todennäköisesti viemään koko täytäntöönpanolle varatun ajan, niin että kansallinen sääntely tulee voimaan 26.7.2026.
- Työryhmä ja sen työtä seuraava ja tukeva seurantaryhmä nimitetään syyskuun 2024 aikana
- Työryhmään on pyydetty edustus asian kannalta keskeisistä ministeriöistä, elinkeinoelämästä sekä työntekijöiden ja järjestökentän edustajat.
- Seurantaryhmään pyydetään mukaan laajempi viranomaisten ja sidosryhmien edustus.
- Sidosryhmäkuuleminen ma 30.9. klo 16-17.30 + kirjallisia kommentteja voi toimittaa sähköpostitse [hanna-erika.savolainen\[a\]gov.fi](mailto:hanna-erika.savolainen[a]gov.fi) keskiviikkoon 2.10. klo 9 saakka

Kiitos!

laura.patsi@gov.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet